

Handlingsplan mot diskriminering och annan kränkande behandling

Lagens intentioner och huvudsakliga innehåll

Riksdagen har fattat beslut om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens syfte är att förtydliga skolans ansvar när det gäller att garantera alla barns och elevers trygghet i skolan. Det innebär att diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning och funktionshinder förbjuds i förskolan, skolan och vuxenutbildningen. Lagen innebär också att barn och elever får ett lagligt skydd mot annan kränkande behandling, som exempelvis mobbning.

Lagen omfattar all verksamhet som beskrivs i skollagen: förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, grund- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning. Lagen trädde i kraft den 1 april 2006.

Inget barn och ingen elev ska ställas utan ett säkert, tydligt och aktivt skydd. Verksamheterna ska därför bedriva ett aktivt och målinriktat arbete för att förhindra och motverka alla former av kränkande behandling. Varje verksamhet ska ha en likabehandlingsplan. I den ska planerade åtgärder redovisas. Den ska ses över och följas upp varje år. Planen ska vara ett "levande" dokument i den meningen att den ska användas som ett aktivt verktyg i den dagliga verksamheten. Om skyldigheten att upprätta en likabehandlingsplan inte genomförs blir huvudmannen skadeståndsskyldig.

Förbud mot diskriminering

Det är en rättighet för barn och elever att inte bli diskriminerade eller kränkta på annat sätt. I lagen införs därför ett förbud mot diskriminering.

Direkt diskriminering: Ett barn eller en elev får inte missgynnas genom särbehandling på grund av någon av de fem diskrimineringsgrunder som lagen omfattar, det vill säga kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder.

Indirekt diskriminering: Ett barn eller en elev får inte missgynnas genom att till synes neutrala ordningsregler med mera tillämpas så att de får en i praktiken diskriminerande effekt.

Förbud mot annan kränkande behandling

Alla kränkningar är inte diskriminering, men all kränkande behandling måste förhindras. Trakasserier är ett vedertaget begrepp i diskrimineringssammanhang och är alltså kopplade till diskrimineringsgrunderna. Det är därför nödvändigt att skilja mellan trakasserier och annan kränkande behandling. I lagen införs därför ett förbud mot annan kränkande behandling för att täcka in alla former av kränkningar.

Förbud mot repressalier

I lagen införs också ett förbud mot repressalier. Med detta menas att om ett barn eller en elev har anmält någon ansvarig person för kränkande behandling eller medverkat i en utredning som gäller överträdelser av lagen så införs ett förbud att bestraffa barnet eller eleven som en följd av detta.

Skyldighet att utreda och åtgärda

När ett barn eller en elev påtalar att hon eller han har blivit utsatt för trakasserier och annan kränkande behandling ska huvudmannen utreda och förhindra fortsatt kränkning. Detta gäller även kränkningar mellan barn och elever.

Skadestånd

Genom den nya lagen får barn och elever förbättrade möjligheter till skadestånd vid såväl diskriminering som annan kränkande behandling. Skadestånd kan utgå om ansvariga i verksamheten inte följer lagens bestämmelser.

Vilka ser till att lagen följs?

Skolverket och ombudsmännen, JämO, DO, HomO, HO, ska utifrån sina ansvarsområden se till att lagen följs. Skolverket har ett särskilt ansvar för den nya lagen genom att ett barn- och elevombud för likabehandling ska tillvarata det enskilda barnets och elevens rättigheter. Ombudsmännen och barn- och elevombudet får rätt att föra skadeståndstalan för ett barn eller en elev.

Barn- och elevombud för likabehandling

Barn- och elevombudet har i uppgift att tillvarata det enskilda barnets och elevens rätt i frågor som inte faller på ombudsmännen. Det vill säga annan kränkande behandling. Förbudet gäller uppträdanden gentemot barn och elever från ansvariga inom verksamheten, men inte befogade tillrättavisningar som har till syfte att upprätthålla ordning och en god miljö för barn och elever. De flesta handlingar och beteenden som ryms inom begreppet "annan kränkande behandling", till exempel misshandel, ofredande och olaga hot, är brottsliga gärningar även om de begås av underåriga.

Det är barnet eller eleven som avgör om beteendet eller handlingen är kränkande. Barn- och elevombudet ska dessutom informera om lagen, ge råd beträffande lagens tillämpning och hjälpa barnet eller eleven till rätt ombudsman i fall ombudet inte själv åtar sig ärendet.

Angränsande lagutrymmen

- Barnkonventionen (om barnens rättigheter)
- Skolans författningar (bl a Lpf 94)
- Arbetsmiljölagen (angående psykosocial arbetsmiljö)
- Socialtjänstlagen (14 kap 1 § Skyldighet att anmäla om ett barn behöver skydd)
- Brottsbalken (misshandel, olaga hot, olaga tvång, ofredande, trakasserier, förtal, sexuellt ofredande, hets mot folkgrupp.

InfoKomps likabehandlingsplan

Arbetets olika delar

Det aktiva arbetet består främst av:

- Att bedriva ett målinriktat arbete för att främja likabehandling
- Att agera aktivt vid misstanke om att diskriminering eller kränkning förekommer.

Hur vi arbetar med ovanstående beskrivs i denna likabehandlingsplan.

InfoKomp Vux ställningstagande och målsättning

- All kränkande behandling strider mot principen om alla människors lika värde.
- Kurser och utbildning på InfoKomp Vux skall vara fritt från all kränkande behandling, skolan tar bestämt avstånd från alla tendenser till trakasserier och kränkande behandling.
- All personal, samt studerande, skall ha kunskap om verksamhetens likabehandlingsplan
- All undervisning och allt undervisningsmaterial skall vara fritt från diskriminering
- Alla på skolan skall behandla varandra på ett sådant sätt att ingen diskrimineras eller kränks.
- Varje individ ska känna sig trygg, respekterad och uppmärksammas

Förebyggande insatser, att främja likabehandling

Det förebyggande arbetet är oerhört viktigt. Det sker på många sätt:

Rekryteringen till skolan

- Allt marknadsföringsmaterial skall vara fritt från innehåll som kan uppfattas som kränkande eller diskriminerande.
- Antagningsförfarandet skall säkerställa likabehandling. Antagningen till skolan sker genom kommunens studie- och yrkesvägledning och InfoKomp rättar sig efter kommunens kriterier för vem som får läsa kurser inom vuxenutbildningen.
- Vid rekrytering av personal skall dessa läsa igenom InfoKomp Vux likabehandlingsplan och aktivt arbeta efter den.
- Studeranden får vid kursstart information och introduktion om InfoKomp Vux likabehandlingsplan som finns tillgänglig på www.infokomp.se.

Undervisningen och undervisningsmaterialet

- Det är viktigt att allt undervisningsmaterial är fritt från fördomsfullt innehåll och att undervisningens innehåll främjar likabehandling.
- Inget läromedel skall kunna uppfattas som kränkande och att de inte sprider fördomar och förlegade föreställningar med avseende på kön, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning samt funktionshinder.
- Det är viktigt att exempel som används i kurser varierar så att de inte osökt förmedlar en stereotyp och normgivande bild.
- Att frågorna kring kränkande behandling studeras i den reguljära undervisningen eller i form av temastudier eller projekt.
- Att samtal förs med eleverna om attityder, värderingar och relationer.
- Det finns tydliga regler och policys rörande inlägg i de diskussionsforum som finns i kurser. Lärare följer kontinuerligt upp inlägg och agerar när, om, meddelanden kränker likabehandlingsplanen.
- Under varje år skall gemensam kompetensutveckling bedrivas för att personalen skall ha en grundläggande kunskap om hur diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling förebyggs, upptäcks och motverkas.

- Att jobba med en hög grad av elevinflytande i InfoKoms kurser för att främja ett arbete utifrån demokratiska principer. Delaktighet skapar positiv atmosfär vilket motverkar diskriminering och kränkning.

Kartläggning

- Det är viktigt att ta reda på hur eleverna upplever sin studiemiljö och göra dem delaktiga i utformandet av likabehandlingsplanen. I ett första skede har vi därför valt att låta eleverna anonymt besvara en enkät med frågor om kränkande behandling. Frågorna berör dels skolans fysiska miljö men framförallt om eleverna någon gång har upplevt sig diskriminerade och hur de då skulle agera. Eleverna kommer årligen att få besvara en enkät angående likabehandling och resultatet av denna kommer sedan att ligga till grund för vårt fortsatta arbete med likabehandlingsplanen.
- Resultatet av 2008 års enkät visar att vi på skolan måste jobba aktivt med att informera om likabehandlingsplanen, eftersom de flesta elever inte kände till planen. Eleverna beskriver att de vill ha information om planen och gärna i både muntlig och skriftlig form. På frågan om de någon gång känt sig utsatta, eller sett någon annan utsättas för diskriminering, svarar en övervägande majoritet att de inte har det. Vi var intresserade av att veta vart eleverna skulle vända sig om de själva utsattes för eller uppmärksammade diskriminering på skolan. De alternativ som kom fram var främst lärare och skolläda. Angående den fysiska miljön framgick det i enkäten att eleverna inte upplever miljön som otrygg.
- I samband med introveckan kommer vi framöver arbeta aktivt med att göra eleverna mer delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen. Information om likabehandlingsplanen skall alltid ges på skolinformationen och det är även önskvärt att eleverna ges möjlighet till att diskutera ämnet diskriminering vid exempelvis ett seminarium. Eftersom eleverna efterfrågar information om planen i både skriftlig och muntlig form är det angeläget att vi kan erbjuda dem det. Muntligt skall information ges vid skolinformationen och skriftligt via hemsidan och/eller genom att läraren delar ut planen i pappersform. Målsättningen är att vi genom att informera och ha en öppen diskussion med eleverna om likabehandling ska förebygga och aktivt motverka förekomsten av alla former av diskriminering och kränkande behandling.
- *Att arbeta för att upptäcka och utvärdera diskriminering och kränkningar*
- Det är viktigt att tidigt uppmärksamma kränkningar, varför det är viktigt att ingripa och föra diskussioner om man märker att det finns en jargong som kan uppfattas som kränkande bland elever eller personal.
- Att läraren vid samtal tar upp frågor kring elevernas trivsel i kurser.
- InfoKoms förhållningssätt baseras på att det är de studerandes subjektiva uppfattning som är vägledande för vad som skall uppfattas som kränkning.
- Frågor kopplade till de olika diskrimineringsgrunderna skall finnas i de regelbundna follow-up-samtal som görs med eleverna under kursernas gång. Dessa fungerar som kartläggning och ger information kring vilka åtgärder som behöver vidtas.
- Likabehandlingsplanen skall kontinuerligt ses över och kompletteras utifrån nya allmänna råd från Skolverket, nya rättsfall mm. Skolläda tillsammans med arbetsmiljöombudet ansvarar för detta. Samtal med studerande, så kallade referensgrupp/referenselever, fungerar som remissinstans för godkännande av likabehandlingsplanen.